

LICHTENŠTEJNSKO 2017

Letos Zuzanka změnila těsně před létem zaměstnavatele. To vedlo k tomu, že neměla možnost v létě čerpat dovolenou. Jelikož je její šéf chápavý, povolil jí prodloužený víkend. Toho jsme využili a během chvilky jsme si naplánovali návštěvu Alp. Zuzanka za svůj život nezažila letní hory, aspoň to bude pro ni nevšední zážitek. A já se po čtvrt století opět podívám do malého alpského knížectví.

Vyjíždíme z Prahy po dálnici směrem na Plzeň. Sedím za volantem a Zuza sedí vedle mne a má na kolenou dva autoatlasy, abychom nezabloudili. Za Rozvadovem na německé dálnici můžeme jet neomezenou rychlostí, přesto udržuji ručičku tachografu na 130 až 140 kilometrech za hodinu. Jedeme na dovolenou, proto nemusíme spěchat. Před Mnichovem jsem nucený předjet dva kamióny a autobus. Sešlápnu pedál až na zem a vytáhnu rychlost našeho auta lehce na 170 km/h. Pokorně se vracím k nižší rychlosti, neboť mám pocit, že v té rychlosti mám ještě nad autem kontrolu.

Zuzanka naviguje bravurně a my zvládáme bez obtíží složitý dálniční obchvat bavorské metropole. Uháníme pohodlně bavorskou krajinou a musíme se vypořádávat se stavebním ruchem, který na německé dálnici panuje. Přesto nezaznamenáváme problémy a

pokračujeme v cestě. Odpoledne se blížíme k dnešnímu cíli. Tím je jihoněmecké městečko Füssen.

Město samo o sobě je zajímavé, ale více známé jsou dva nedaleké zámky: Hohenschwangau a pohádkově vyhlížející Neuschwanstein. Před Füssenem se plynulý provoz zasekává, neboť historické městečko dav turistů pojímá postupně. Aspoň se můžeme oběma zámky kochat na dálku.

Zuzanka je unesená pohledem na Alpy. Jsme v podhůří a alpské velikány ční k obloze. Nad nimi se honí těžké mraky, je to úchvatná podívaná. Po tři čtvrtě hodině se dostáváme do města a projíždíme celý Füssen až do jeho lázeňské části, kde se ubytujeme.

Vyčasil se a vyrážíme do města. Jsem městem okouzlený. Füssen si zachoval středověký ráz. Nad městem se vypíná malebný hrad. Sídlí zde galerie, která je však v tuto dobu již zavřená. To nevadí, krásný kostel v podhradí je otevřený a můžeme nahlédnout dovnitř. Město je malé, procházíme ho pěšky. Vstupujeme na nádvoří bývalého kláštera. Barokní komplex neslouží svému bývalému účelu, dnes se zde nachází radnice a městské muzeum.

V centru města se zastavujeme na večeři. Dávám si typické bavorské jídlo: pečené koleno, bramborový nok a kyselé zelí. Musím uznat, že koleno v pražské pivnici U Fleků je mnohem lahodnější. Jídlo jsem spláchl bavorským tuplákem.

Ráno jsme se vzbudili do krásného dne. Sluníčko úžasně nasvětčuje vrcholky Alp. Dnešní den věnujeme návštěvě zámků. Stejný nápad měly tisíce lidí. Podaří se mi výhodně

zaparkovat na vrchním parkovišti nedaleko pokladen. Podle nabídky zjišťujeme, že je nejvýhodnější koupit si vstupenku do obou zámků a muzea bavorských králů.

Pokladní sdělím svůj požadavek a obdržíme vstupenky do jednotlivých objektů. Slečna se dušuje, že nám to naplánovala tak, abychom to bez problémů stihli. Dopředu prozradím, že je profesionálka a naplánovala nám to skvěle. Dorazíme na autobusovou zastávku, neboť k Neuschwansteinu je to daleko a ještě do kopce. Autobus se rychle zaplňuje. Nevešli jsme se, ale to nevadí, za dalších 15 minut jede další.

Pohodlně jsme se usadili a už stoupáme po úzké klikaté silnici vzhůru. Konečná stanice se nachází nad zámkem. Pohodlně scházíme k zámku. Část zámku je pod lešením, ale to nám nevadí. Je odtud krásný výhled na Füssen a okolí. Do zámku se vchází po deseti minutách a my máme ještě 20 minut čas. Prohlédneme si nádvoří a těšíme se na prohlídku pohádkového zámku.

Nadešel náš čas a turniket nás propouští dovnitř. Na prohlídku jde nás 20, u vstupu obdržíme audio průvodce. Máme štěstí, mají tu i češtinu. Vydává nám to Němec, který má české příjmení. Když požadujeme češtinu, zažertuje, že právě vydal posledního českého audio průvodce. Obdržíme průvodce v češtině. Prohlídka zámku trvá hodinu a není nepodobná prohlídkám na českých zámcích. Výjimkou je zakončení prohlídky. Před výstupem ven musíte projít obchodem s upomínkovými předměty.

Volným krokem se vracíme k autobusu. Vidíme akorát koncová světla. Máme pár minut k dobru, tak se vydáme na Mariánskou vyhlídku. I zde je fronta, neboť můstek má omezenou kapacitu. Z této vyhlídky je zámek nejfotogeničtější a nejfotografovanější. Po pár minutách se vrátíme zpět a pohodlně nastoupíme do přistaveného autobusu, kterým sjedeme zpět ke žlutému zámku Hohenschwangau.

Zde na prohlídku čekáme asi půl hodiny. Během toho se zatáhne a přežene se krátká přeháňka. I zde je prohlídka s živým průvodcem za pomoci audio průvodců. Zámek je méně navštěvovaný, tak se prohlídky konají po půl hodině. Když jsme v zámku, venku se spustí letní průtrž mračen. Prohlídka opět trvá hodinu a vycházíme ze zámku zrovna ve chvíli, kdy přestalo pršet.

Před sebou máme jen prohlídku muzea. Je to nejméně navštěvovaná místní atrakce a popravdě napsáno se ani nedivím. Za půl hodiny máme prohlídku odbytou a můžeme se na břehu jezera občerstvit v přilehlé hotelové restauraci. Poté se vracíme do Füssenu a těšíme se na zítřejší přesun do Lichtenštejnska.

Ráno odjíždíme z německého Füssenu a přes rakouskou exklávu Jungholz pokračujeme směrem do Lichtenštejska. Počasí nám přeje, svítí slunce a my se kocháme nádherou letních Alp. Sjíždíme z Německa do Rakouska a silnice klesá z horských velikánů do rakouského údolí malebnými serpentinami.

Blížíme se k průmyslovému rakouskému městu Dornbirn. Zde umně prokličkují nájezdy na dálnici, neboť kupovat si rakouskou dálniční známku je zbytečné. Pomalu se blížíme k našemu vytouženému cíli. Sobotní poledne nás laská teplými slunečními paprsky a my se příhraniční vesnicí dostáváme k výpadovce do Lichtenštejska.

Lichtenštejsko není součástí Evropské unie, ale několik let už je součástí Schengenského prostoru. Přesto hranice je stále vyznačená a honosí se parádní celnicí. Přeskočíme autem zpomalovací zábrany a já se na poslední chvíli rozhodnu hranici vyfotit. Přibrzdžuji a vidím, že z okna nás sledují překvapení pohraničníci. Přece jenom na této vedlejší silnici není frekventovaný pohyb. Leknu se a zbaběle sešlápnu pedál plynu a řítím se povolenou rychlostí do nitra alpského knížectví.

Ubytování jsme si zamluvili v moderním novém hotelu na severu Lichtenštejska.

Sobotní odpoledne je v knížectví velmi ospalé a nevidíme žádné domorodce. Což se během našeho pobytu nezlepší.

Hotel bez problému nacházíme a chceme se ubytovat. O víkendech tu nefunguje recepce. Po pár minutách zjistíme, že je tu zařízení na vydávání hotelových karet. Pomocí karty se dostaneme nejen do hotelu ale i na pokoj.

Zadávám naše údaje rezervace a nic. Zkousím to podruhé a opět neúspěšně. Vydávací automat mi oznamuje, že naše rezervace není platná. Ještě že má Zuza s sebou služební mobilní telefon. Voláme na českou pobočku rezervační společnosti. A čekáme na přepojení asi tři čtvrtě hodiny. Zuze tečou nervy, neboť její šéf platí provozování mobilu. Dívčina na druhé straně telefonu mi oznamuje, že zjistí kontakt na ubytovatele a zavolá nám zpět. Mezi tím zkoumám, zda nebude někde nějaká nápověda. Jediné, co nacházím, je telefonní číslo na servisní podporu.

Pak se zkusím přihlásit bez rezervace. Chce to po mně krok po kroku udělat si rezervaci a na konci obdržím dvě karty k hotelu. Sice je to o 42 švýcarské franky dražší, ale bydlíme. V Lichtenštejsku se platí švýcarským frankem, ale bez problému můžete platit eurem v kursu 1:1.

Po dvou hodinách se nám ozývá slečna z rezervační společnosti a sděluje nám, že jí nikdo telefon nezvedá. Prý nám zajistí ubytování někde poblíž. Nechceme se již stěhovat, ale máme problém, abychom neplatili 100 % storno poplatků, když nevyužijeme jejich rezervaci. Ujistí nás, že oni storno poplatky nevybírají, že to vždy účtuje hotel. Tak se máme v pondělí domluvit na recepci, až bude fungovat.

Tak jsme si užili adrenalinu a můžeme se konečně pustit do prozkoumávání krás této malé alpské země. Já jsem tu byl naposledy před čtvrt stoletím na dvouhodinovou zastávku ve Vaduzu, pro Zuzanku je to první návštěva.

Naše první cesta vede do hlavního města, které je od našeho Ruggellu vzdáleno 25 kilometrů. Cesta do Vaduzu příjemně utíká, třebaže se nad vrcholky Alp honí mraky. Celé knížectví vypadá jako po vymření. Naštěstí ve Vaduzu potkáváme pár turistů. Zaparkujeme v podzemních garážích banky, kde se o víkendu parkuje zdarma. Do informačního centra je to pár kroků. Středisko má otevřeno do 17 hodin a my vcházíme v 16.55. Je tu mnoho asijských turistů a dámy za přepážkou jsou milé a zdvořilé. Zakoupíme první pohlednice a známky a pokorně opouštíme v 17.10 stále otevřené turistické středisko. Projdeme se se Zuzankou pěší zónou a sledujeme, jak se město vyliďňuje od hodinových návštěvníků. To my jsme v Lichtenštejnsku ubytovaní a strávíme tu několik dní.

Objevujeme otevřenou restauraci a povečeříme. Pak se vydáme po pěší zóně druhým směrem a míjíme budovu parlamentu, palác vlády a na konci pěší zóny nás čeká katedrála, která v tuto dobu je již zavřená. Vyzvedáváme si auto a přemísťujeme se nad město. V příkrém srázu, který odděluje alpské štíty od údolí hraniční řeky Rýnu, zastavujeme u knížecího zámku, který má rysy středověkého hradu.

Před zámkem posedává hlouček mladých turistů a užívá si nadcházející letní večer. Dovnitř se nedostaneme, neboť sídlo knížat je vyhrazeno pouze pro panovníka a jeho rodinu. Vzpomínám, jak jsem před lety vyběhl schody z města k hradu. Přichází soumrak a my pomýšlíme na návrat do hotelu a doufáme, že nám karty budou fungovat.

Cestou zpět náhodou objevujeme významný Červený dům, který se vypíná nad severními vinicemi Vaduzu. Vinice jsou pochopitelně knížecí. Za soumraku projíždíme největším městem Schaan, které s Vaduzem tvoří dvojměstí. Až budete projíždět Schaanem, dejte si pozor na dopravní značení. Ve středu města jsou jednosměrné ulice a značení je trochu zmatečné. Prokličkovali jsme napodruhé úspěšně Schaanem a míříme na Ruggell.

Hotelové karty nás pouští do hotelu i do pokoje a my můžeme strávit první noc v Lichtenštejnsku.

Ráno vstáváme a míříme do hotelové restaurace na snídani. Je nás tu poskrovnu, ale kuchyně funguje a my si dáváme dobrou snídani. Je nedělní dopoledne a my se vracíme zpět do Vaduzu, abychom si nechali poradit v turistickém centru, jak smysluplně objevovat krásy tohoto knížectví.

Milá dáma nám nabídne lichtenštejnskou turistickou kartu, na kterou lze čerpat mnoho výhod, ať už v podobě dárků, slev či volných vstupů. Karta se vydává na jeden, dva či tři dny. Nám bohatě stačí karta na jeden den. Třebaže její cena pro jednu osobu je 25 franků/eur, vrací se nám její pořízení už na třetím vstupu. Dáma za přepážkou, aby nás ubezpečila, že je karta

opravdu výhodná, nabízí, že nám dá do pasu lichtenštejnské turistické razítko. Odvětim, že jsme si razítka koupili již včera po třech eurech. Ani nemrkne, jen se usměje a sáhne do pokladny a vrací mi 6 franků. Kartu kupujeme a těšíme se, jak si podle přiloženého průvodce prohlédneme alpskou zemi.

Vedle střediska je Pokladnice. Máme vstup zdarma, tak toho využíváme. V Národním muzeu si vyzvedáváme žeton, neboť vstup k lichtenštejnským pokladům je udělaný jako vstup do trezoru. Přivítá nás temná místnost. Když si oči přivyknou, vidíme intimně nasvícené poklady. Místnosti vévodí knížecí korunovační koruna, dále tu jsou umělecká vejce, která vládnoucí dynastie sbírala a dost možná ještě sbírá. Na stěnách jsou zavěšené obrazy i sbírky drahocenných známek.

Dále nás čeká poštovní muzeum. Naštěstí je vše umístěno vedle sebe na pěší zóně. Jelikož je neděle, můžeme parkovat zdarma v podzemní garáži banky neomezeně dlouho. V poštovním muzeu je právě zájezd asijských turistů a nejvíce blokuje pokladnu, neboť si chtějí pořídit upomínkové předměty. My si prohlížíme vystavené lichtenštejnské známky. Vstup je zdarma pro všechny, ale pro držitele turistické karty mají připravené dárky. Jedná se o magnetické záložky do karty s motivem muzea. Velmi podařený upomínkový předmět. Ale nakoupit v poštovním muzeu vybrané známky nelze. Mají omezený výběr, stejně jako v turistickém centru.

Venku svítí sluníčko, tak jsme se rozhodli, že se vypravíme mimo město. Volíme lichtenštejnské středisko zimních sportů v obci Malbun. Z Vaduzu stoupáme serpentínami přes obec Triesenberg. Odtud jsou nádherné výhledy na řeku Rýn. Pokračujeme ve stoupaní a blížíme se k tunelu.

Projedeme tunelem do dalšího údolí, kde je naprosto odlišné počasí. Je zataženo a všude se choulí chomáče mlhy. Jakmile vystoupáme další výškové metry, mlha se rozplyne. To už však parkuji na konci silnice v Malbunu. Ano, zde končí silnice. Musíme přestoupit na lanovou dráhu.

Lanová dráha je sedačková. A naštěstí jezdí pořád dokola. Tak nasedneme a necháme se unášet vzhůru. Chci se otočit, abych si udělal snímek, když mě zarazí Zuzančin hysterický jekot. Domnívám se, že jde o vtip, ale když vidím hrůzu v jejích očích, dochází mi, že se opravdu obává. Jede poprvé na sedačkové lanovce a má nepříjemný pocit, že se sedačka překlopí dozadu.

Pokud se nehýbáme, může cestu vydržet. S úlevou seskakujeme v horní stanici. Zde je opět mlha, přesto hladce vyjdeme na vrchol Sareiserjoch. Na vrcholu se setkáváme s Čechy, zřejmě se jedná o syna a otce, kteří podnikají vrcholovou hřebenovou túru po lichtenštejnských Alpách. Počasí nám nepřeje, tak se po několika minutách chystáme dolů. Naštěstí Zuza cestu zvládá s menšími problémy. Ale hrůzu v očích stírá lehké nadšení.

Na odpoledne Zuza objednala prohlídku hradu Gutenberg, který se vypíná na skále nad městečkem Balzers. Neobdrželi jsme odpověď na naši e-mailovou objednávku, ale hrad je otevřen pouze třikrát do roka a my máme štěstí, že právě tento den v Lichtenštejnsku jsme.

Auto zaparkuji ve městě pod hradem. Máme čas, tak si prohlédneme místní kostel s přilehlým hřbitovem. Narážíme na první kostel, který má veřejné toalety. Toho musíme využít. Po prohlídce upraveného kostelního hřbitova volným krokem stoupáme k hradu. Areál hradu nás vítá vstupní branou, za kterou se rozkládá prostorné nádvoří.

Od organizátorů prohlídek jsme se dozvěděli, že naše e-mailová objednávka psaná včera večer opravdu nebyla zpracovaná, ale za dvě hodiny mají ještě dvě místa volná. Platíme malý obnos a těšíme se, jak si hrad prohlédneme. Čekání si krátíme výhledy na údolí Rýnu. Vidíme odtud Vaduzský hrad a švýcarské hrady, které střežily toto strategické údolí.

Konečně začíná prohlídka. Skupinka je početná, odhaduji nás na počet dvaceti účastníků. Většinou jsou to místní, kteří se navzájem znají. Líbí se mi lichtenštejnská pospolitost. Výklad probíhá v němčině. To jsme se Zuzou ztraceni, ale Guten Tag jsme pochytili. Na hradě je pár přístupných místností a ještě na začátku 50. let zde majitelé bydleli. Teď je hrad v majetku města Balzers.

Po půl hodinovém výkladu na vnitřním hradním nádvoří se konečně dostáváme dovnitř. Hrad je skromně zařízený a je tu temná atmosféra. Průvodce má spoustu informací, které nám nutně musí sdělit. Občas je jeho výklad prošpikovaný vtípem, neboť všichni se srdečně zasmějí. Po hodině opouštíme hrad a jsme němčinou dokonale uondaní.

Zrychleným přesunem stíháme ve Vaduzu turistický vláček. Auto parkuje opět v bance a my jdeme na nedaleké stanoviště. Zde nás vítá průvodce a ptá se nás, v jakém jazyce nám má pustit povídání o Lichtenštejnsku. Volíme češtinu. Průvodce se pousměje a dává na výběr z angličtiny, němčiny a hindštiny. To se zase smějeme my a volíme angličtinu. V pozdním odpoledni je vláček téměř prázdný, neboť po 17. hodině turisté opouštějí Lichtenštejnsko. Přesně v 17.00 vyrážíme. Nejdříve vyjedeme k Červenému domu, kde je první zastávka. Pak sjedeme k Rýnu, podél něho projíždíme a přibrzdíme u národního fotbalového stadiónu. Odtud je malebný pohled na knížecí sídlo. Oklikou se blížíme ke katedrále svatého Floriána, kde začíná vaduzská pěší zóna. Po hodině jízdy opět vystupujeme. A světe div se, střídá nás početná skupina Indů, takže ta hindština žert nebyla.

Se Zuzankou pomýšlíme na večeři. Bohužel restaurace v knížecích vinicích je v neděli zavřená. Snad cestou na sever najdeme v některé obci otevřenou restauraci. Pokud nám v sobotu připadalo, že je knížectví vylidněné, tak v neděli bylo liduprázdné. Později jsme se dozvěděli, že v období prázdnin, všichni opouštějí knížectví a jedou na dovolenou.

Naštěstí jsme narazili na místní malou ZOO, kde fungovalo bistro. Naštěstí jsme mohli uplatnit další slevu z naší slevové turistické karty. I když se jednalo o prostou večeři, byli jsme za ni vděční. Na hotel se nám s plnými žaludky jede lépe.

Knížectví máme projeté křížem krážem. Poslední den si uděláme výlet do okolních států. Ve Vaduzu si kupujeme dálniční známku na švýcarské dálnice a od té doby můžeme využívat dálniční obchvat Lichtenštejnska. Po dálnici je to mnohem rychlejší, neboť po knížectví je maximální povolená rychlost 80 km/h, kdyžto na švýcarské dálnici můžeme uhánět až 120 km/h.

Na hlavní vaduzské poště sháním pro kamaráda Roberta speciální lichtenštejnskou známku. Poštovní úřednice mi vysvětlí, že pro poštovní známku musím do filatelie, která se nachází v Schaanu. Proplétám se úzkými uličkami městečka, abych zastavil u nádraží Vaduz-Schaan. Zrovna projíždí vlak. Otočím se a spatřím pobočku lichtenštejnské pošty. I tady kýženou známku nemají, ale nasměrují mě k obchodu filatelie.

Zastavuji před filatelii. Už jsem myslel, že ji ani nenajdeme, neboť leží na úplném okraji města. Naštěstí jsem úspěšný a známku pro Roberta kupuji. Konečně můžeme přejet po mostě řeku Rýn a napojit se na dálniční síť Švýcarska. Nebe se zatáhlo a občas se přes nás přežene dešťová přeháňka.

Po hodině jízdy opouštíme Švýcarsko a přejíždíme do Německa. Dnešním cílem je město Kostnice. Již na příjezdu do Kostnice se ukazuje, že dnešní den bude neurotický. Všichni chtějí navštívit Kostnici. Poskakujeme v autě asi hodinu, než se dostaneme z okraje města k historickému centru.

Všechna parkoviště hlásí obsazeno. Podaří se mi na poslední chvíli najít parkovací dům, kde jsou poslední tři volná místa. V pátém, předposledním, patře nacházím kýžené volné místo k zaparkování. S úlevou zaparkuji a zamykám auto. Jedná se o zastřešené hlídané místo a cena za parkování není přemrštěná.

Vcházíme do historické části města. Naše kroky směřují k informačnímu turistickému centru, které se nachází u hlavního nádraží na břehu Bodamského jezera. Zde se dozvídáme informaci, že Husův dům je v pondělí zavřený. Nejsme jediní Češi, kteří se dnes po domu ptají. I v Kostnici občas nebe zapláče, ale jedná se spíše o drobné mžení.

Dům nacházíme snadno a opravdu je v pondělí zavřený. Dům však není jedinou památkou na Mistra Jana. Kdesi na konci města u řeky Rýnu slovatného Čecha upálili a jeho popel vhodili do řeky. Jenže Kostnice v 15. století vypadala jinak. Za šest století se změnil tok řeky a město se rozložilo do šířky.

Naštěstí je cesta k Husovu kameni dobře značená. Uprostřed sídliště památník nalézáme. Vracíme se historickým jádrem k jezeru. Na břehu se nachází budova Koncilu. Kocháme se pohledem na jezero a pozorujeme čilý lodní ruch. Mnoho turistů připlouvá do města na výletních lodích, které brázdí vody Bodamského jezera.

Kostnickému přístavu vévodí obrovská socha polonahé ženy Imperia. V Koncilu je restaurace, kam zamíříme na oběd. Výzdoba interiéru je vkusná, odkazující se k událostem Léta Páně 1415. Vaří tu výtečně a máme krásný výhled na přístav.

Dobře nasyceni se vracíme do města, abychom si prohlédli zdejší kostely. Kroky nás směřují k parkovacímu domu. Z Kostnice se vyjíždí pohodlněji, přece jenom odezněla dopravní špička. Hned za městem se nachází německo-švýcarská hranice. Švýcarsko je členem Schengenského prostoru, tudíž nepředpokládám nějaké zdržení. Jenže na hranici je švýcarský pohraničník a kontroluje každé auto. Když se k němu propracujeme, nahlédne dovnitř a pokyne, ať pokračujeme v jízdě. Jsme opět ve Švýcarsku a míříme do města Schaffhausenu.

Později se dozvídáme, že v ten den nějaký rapl zabil ve městě motorovou pilou pět lidí, a proto jsme byli kontrolováni na hranicích. Projíždíme švýcarskou krajinou a přibližujeme se k městečku Diessenhofenu. Městečko je malebné a přes řeku Rýn tu mají zastřešený dřevěný hraniční most. Most má pouze jeden jízdní pruh. Opět se ocitáme v Německu, abychom po kilometru a půl opět vjeli do Švýcarska. Jízda Švýcarskem netrvá dlouho, neboť po půl kilometru vjíždíme do enklávy Büsingen. Ta je pod německou správou. Průjezd obce netrvá více než deset minut a opět se ocitáme ve Švýcarsku. Přeshraničním přejezdům je snad pro dnešek konec. Vjíždíme do města Schaffhausenu a hledáme cestu k turistické atrakci. Naštěstí všude ve městě jsou směrovky k Rýnským vodopádům. Po hladkém průjezdu města zastavujeme na parkovišti u vodopádů.

Jsem unavený a nedokážu si vychutnat mohutnost vodopádu. Nad vodopádem se vypíná zámek Laufen. Vzpomínám, jak jsem tam byl před lety s maminkou. Tentokrát tu jsem se Zuzankou a dívám se na vodopády z druhé strany. Pomalu padá soumrak a je čas pomýšlet na návrat do Lichtenštejnska. Vyrážíme po dálnici k Curychu.

V Curychu se nám podaří zamotat se tak, že vyjedeme směrem na Basilej, než abychom drželi jihovýchodní směr. Naštěstí má Curych dálniční obchvat. Sice si najedeme o 25 kilometrů více, ale po dálnici se jede pohodlně. Padá tma, občas nás zastihne déšť, ale v autě je příjemně. Blížíme se ke švýcarsko-lichtenštejnské hranici. Najíždíme na hraniční most a přejíždíme Rýn. Ve městě Balzers zastavuji u čerpací stanice a doplňuji pohonné hmoty. Při placení se mě milá lichtenštejnská paní ptá, zda mám věrnostní kartu. Odpovídám popravdě, že jsem turista a že jsem chtěl tankovat v Lichtenštejnsku. Cena je tu prý vyšší než v sousedním Švýcarsku. Všichni jezdí tankovat přes řeku do Švýcarska. Paní mi nabídne, že mi dá slevu na svou zákaznickou kartu, a já ušetřím několik švýcarských franků. Ve Vaduzu přejezdu Rýn a po švýcarské dálnici uháníme na sever. Po deseti kilometrech sjíždíme z dálnice a dnes naposledy překonáváme hranici, abychom dojeli do Ruggellu.

Ráno se konečně domlouvám na hotelové recepci. Hlavní manažer je velmi uznalý a váží si hostů, tedy nás. Samozřejmě nebude po nás požadovat storno poplatek, zvláště když jsme zůstali v hotelu. Dokonce mi sám navrhuje, že mi doplatí rozdíl. Dá mi na výběr, zda chci franky nebo eura. Sáhnu po eurech, za prvé mají lepší kurs a za druhé v Německu se hodí více než franky. Tak jsem tou nepříjemností a směnným kursem vydělal asi 80 korun.

Po snídani se loučíme s Lichtenštejnem. Přes most najedeme na švýcarskou dálnici a uháníme na sever. Ve městě Au překonáme opět Rýn, ale to už je na druhé straně Rakousko. Tam nemůžeme najet na dálnici, neboť nemáme rakouskou dálniční známku. Projíždíme krátký úsek Rakouska, který nás vede přes město Bregenz. Je nutné podotknout, že všude jsou označené nájezdy na dálnici s varováním, že je třeba dálniční známka.

Jakmile se dostaneme do Německa, najíždíme na dálnici číslo 96, která nás spolehlivě dovede do Mnichova, hlavního města Bavorska. Po okruhu se vyhneme Mnichovu a pokračujeme na sever po dálnici číslo 9. Dálnice je osazená značkami, které neznáme. Později si najdeme na internetu, že to jsou značky pro autonomní automobily, zřejmě nějaké navigační značku pro auta bez řidiče.

Sjíždíme na dálnici číslo 93, která propojuje dálnici číslo 9 a dálnici číslo 6. Dálnice číslo 93 nás vede přes Řezno. A dálnice číslo 6 nás přivádí na německo-českou hranici. Vracíme se do vlasti přes Rozvadov. Nezbyvá nic jiného, než natankovat český benzín v Nýřanech a pohodlně dojet do Prahy.